

Asia: VN/26038/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi takautuvasti maksettavasta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: Lausuntopyyntö 11.10.2023, VN/26038/2023

Valtiokonttorin lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain muuttamisesta. Esityksellä muutettaisiin muun ohella voimassa olevaan lakiin takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä (275/2023, ”sähköhyvityslaki”) sisältyvää määräaika, jonka puitteissa sähköyhtiöiden tulee hakea Valtiokonttorilta korvausta maksamistaan sähköhyvityksistä sekä määräaika, jonka puitteissa Valtiokonttorin tulee maksaa korvaukset sähköyhtiöille. Lausuntopyynnön johdosta Valtiokonttori lausuu asiassa seuraavaa:

Yleistä:

Valtiokonttori pitää esitettyjä muutoksia kokonaisuudessa tarpeellisina sekä välttämättöminä keinoina turvata y-tunnuksella sähkösopimuksen rekisteröineiden kuluttaja-asiakkaiden Energiavirastolle tekemien hakemusten tosiasiallinen käsittely sekä kyseisten hakemusten perusteella maksettujen sähköhyvitysten korvaaminen sähköyhtiöille. Valtiokonttori on saanut syksyn 2023 aikana useilta sähköyhtiöiltä tiedusteluja mahdollisuudesta jättää täydentäviä korvaushakemuksia maksetuista sähköhyvityksistä myös sähköhyvityslaisissa asetetun määräajan 31.10.2023 jälkeen. Tarve korvausten viivästyneelle hakemiselle johtuu Valtiokonttorin käsityksen mukaan pääasiassa nyt tarkasteltavassa luonnoksessa kuvatusta, Energiavirastolle ennakoitua

enemmän tehdyistä y-tunnusasiakkaiden sähköhyvityshakemuksista sekä niiden manuaaliseen käsittelyyn liittyvistä pitkistä käsittelyajoista. Voimassa olevan lain puitteissa Valtiokonttorin ei ole mahdollista vastaanottaa maksettuihin sähköhyvityksiin perustuvia korvaushakemuksia enää 31.10.2023 jälkeen, eikä Valtiokonttori voi maksaa sähköyhtiöille korvauksia 30.11.2023 jälkeen.

Esitetyt määräaikojen muutokset vaikuttavat väistämättä Valtiokonttorin henkilöstöresurssitarpeisiin korvausten haun ja maksatuksen jatkuessa aiemmin ennakoidusta poiketen myös vuoden 2024 aikana. Korvausten toimeenpanon lisäksi Valtiokonttori tulee suorittamaan maksettujen korvausten laillisuusvalvontaan liittyviä jälkikäteisiä tarkastuksia vuoden 2024 aikana. Hallituksen esityksen luonnoksen viranomaisvaikutuksia koskevan osion mukaisesti Valtiokonttori arvioi esityksen luoman lisäresurssitarpeen vastaavan noin yhtä henkilötyövuotta. Valtiokonttorin toimintaa koskeviin määrärahoihin ei esitetä tässä vaiheessa lisäyksiä, vaan aiheutuvat lisäkustannukset katettaisiin Valtiokonttorille aiemmissa vaiheissa kustannustukien toimeenpanoon varatuista määrärahoista.

Yksityiskohtaiset kommentit:

Sähköhyvityslain 6 §:n 4 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että loppukäyttäjän Energiavirastolle tekemään sähköhyvityksen maksatusta koskevaan

hakemukseen tulisi sisältyä selvitys kotitalouskäytön osuudesta hakijan sähkönkulutuksesta marras- ja joulukuussa 2022 sekä tammikuussa 2023. Lisäksi 6 §:n

4 momenttiin lisättäisiin määräaika, johon mennessä loppukäyttäjällä on oikeus tehdä Energiavirastolle vaatimus virheen korjaamisesta. Valtiokonttori pitää esitettyjä tarkennuksia kannatettavina. Erityisesti virheen korjaamista koskevan hakemuksen määräajan 15.1.2024 voidaan katsoa vaikuttavan suoraan myös Valtiokonttorin toimeenpanovastuulla olevien tehtävien ennakoitavuuteen. Valtiokonttori pitää esitettyä määräaikaa riittävänä ottaen huomioon, että alkuperäisen lain voimassaolo päättyy 31.12.2023. Näin ollen ei voida pitää odottamattomana, ettei virheen korjaamista koskevia hakemuksia voi tehdä enää pitkään lain alkuperäisen voimassaolon päättymisen jälkeen. Kyseisen momentin osalta Valtiokonttori nostaa esille vielä perusteluihin sisältyneen vuosilukua koskevan kirjoitusvirheen, sillä perusteluissa viitattu vuosi 2014 tulisi olla vuosi 2024.

Sähköhyvityslain 8 §:ää esitetään muutettavaksi määräaikojen suhteen niin, että Valtiokonttorin tulisi korvata sähköhyvitysten maksatukset sähköyhtiöille viimeistään 30.6.2024. Vastaavasti sähköyhtiöiden tulisi jättää täydentävät korvaushakemuksensa Valtiokonttorille viimeistään 31.5.2024. Korvaushakemukset voisivat koskea ainoastaan Energiaviraston sähköhyvityslain 6 §:n 5 momentin nojalla tekemiin päätöksiin perustuvia sähköhyvitysten maksatuksia. Vaikka haku- ja korvausten maksatusaikataulun pidentäminen yli puolella vuodella alun perin suunnitellusta sitoo resursseja niin sähköyhtiöissä kuin sähköhyvityksiä käsittelevissä viranomaisissakin ennakoitua kauemmin, esitettyjä määräaikojen pidennyksiä voidaan kuitenkin pitää Valtiokonttorin näkemyksen mukaan tarpeellisina toimina asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Kyseisillä muutoksilla

varmennetaan Energiavirastolle riittävä käsittelyaika y-tunnuksellisten loppukäyttäjien hakemusten käsittelemiseksi ja siten hyvitysprosessin loppuun viemiseksi. Määräaikojen pidennystä voidaan pitää tarpeellisenä myös siksi, että sähköyhtiöiden korvaushakemukset voisivat jatkossakin koskea vain sähköhyvityksiä, joiden maksua koskeva sähköenergialasku on lähetetty loppukäyttäjälle ennen korvaushakemuksen jättämistä. Valtiokonttori toteaa jatkossakin pyrkivänsä käsittelemään sille tehtävät korvaushakemukset mahdollisimman nopeasti. Valtiokonttori on tiedottanut lokakuun 2023 aikana sähköyhtiöitä täydentävien korvaushakemusten tekemiseksi. Valtiokonttori on ohjeistuksessaan korostanut, että esitettävät muutokset koskisivat ainoastaan Energiaviraston päätöksiin perustuvia sähköhyvitysten maksatuksia ja pyytänyt sähköyhtiöitä kiinnittämään muilta osin huomiota voimassa olevan lain mukaiseen korvausten hakuaikatauluun 31.10.2023. Valtiokonttori pitääkin tärkeänä, että korvausten hakemista koskeva määräajan pidennys on määritelty laissa nyt esitetyllä tavalla riittävän selvästi ja tarkkarajaisesti.

Sähköhyvityslain 8 §:ään esitetään myös tehtävän tekninen korjaus Valtiokonttorille hakemuksen yhteydessä toimitettavien tietojen osalta. Lisäksi esitettävillä

muutoksilla rajattaisiin sähköyhtiöiden velvollisuutta toimittaa Valtiokonttorille sähköhyvityksen maksatusajan tilinpäätöstietoja. Esitetyn teknisen muutoksen

voidaan katsoa tukevan Valtiokonttorin sähköhyvitysten maksatusta koskevaa jälkikäteistä tarkastustoimintaa. Tilinpäätöstietojen toimittamisvelvollisuutta koskevalla rajauksella ehkäistään toisaalta jälkitarkastustoimien tarpeeton venyminen vuodelle 2025. Esitetyllä rajauksella ei Valtiokonttorin näkemyksen

mukaan olisi myöskään heikentävää vaikutusta Valtiokonttorin suorittamien korvausten laillisuusvalvontaan, sillä Valtiokonttori voi vuoden 2024 aikana maksaa sähköyhtiöille korvauksia ainoastaan Energiaviraston antamiin päätöksiin perustuvista sähköhyvityksistä. Valtiokonttori voisi siten varmistua sähköyhtiöille maksamiensa korvausten laillisuudesta tarkastelemalla yhtiöiden tilinpäätöstietojen sijaan Energiaviraston päätöstietoja. Esityksen perusteluissa on käsitelty kattavasti kyseisten päätöstietojen vaihtoa viranomaisten välillä valtioneuvoston asetuksen (688/2001) nojalla. Valtiokonttori pitääkin kyseisiä tiedonvaihtoon liittyviä perusteita toimintaa selkeyttävinä.

Sähköhyvityslain 12 §:n mukaan lain voimassaoloa jatkettaisiin 30.6.2024 saakka. Esitetyt muutokset tulisivat voimaan mahdollisimman pian, minkä lisäksi

säädettäisiin erikseen ennen esitettävän lain voimaantuloa tehtyihin korvaushakemuksiin sekä niiden korvaamiseen sovellettavista määräajoista. Valtiokonttorilla ei ole huomautettavaa lain voimassaolon taikka esitetyn siirtymäsäännöksen suhteen.

Yliluoma Tuomo
Valtiokonttori